

Begunci pred komunizmom na poti čez Ljubelj

Dnevnik Antona Žaklja

V. M.

Janez Arnež je v založbi Studia slovenica po izjemnih Perniškovih dnevniških zapiskih zdaj pod naslovom *Beg v neznano* objavil še dnevnik Antona Žaklja. Sledimo življenju v begunskih taboriščih v Avstriji do konca leta 1949.

Anton Žakelj iz Žirov (13. junija 1907–13. januarja 2006) je svoj dnevnik pisal od leta 1939 do 1969 v esperantu. Ko je šel v začetku osemdesetih v pokoj, je začel esperantsko besedilo predstavljati v slovenščino. Ob tej priložnosti je dodal nekaj podrobnosti o dogodkih, ki se jih je spomnil. Pisal je skrbno in pošteno, na podlagi osebnih doživetij in poročil, ki jim je zaupal. Njegov rokopis je tu objavljen le z nekaj neznatnimi popravki.

Taboriščno življenje Glavni del spominov predstavlja pričevanje o dogodkih v begunskih taboriščih v Avstriji s posebnim ozirom na ožje rojake iz Žirov in okolice. Posebno pozornost je namenil delovanju obrtnikov v taboriščih, ki so si prizadevali s svojim poklicnim delom zaslužiti vsaj toliko, da so lahko kupili nujne živilske dodatke, obleko itd. V

taborišču so imeli le streho in nezadostno hrano. Žakelj je bil organizator in pobudnik taboriščne podjetnosti, ki naj bi preprečila brezdjelje taboriščnikov, posebno mladih, in preskrbela toliko dohodkov, da bi se rešili najhujše revščine. Bil je organizator uspele razstave izdelkov taboriščnikov. V tem oziru je presenetil vodstvo taborišča, ki se ni moglo načuditi, da je bila v tako težkih razmerah, ob pomanjkanju surovin in potrebnega orodja, mogoča tako raznovrstna in obsežna proizvodnja potrošniških izdelkov, ki so primanjkovali v povojnem času.

Slovenski Willard Popisal je svojo večletno pot od doma v Sloveniji do novega začasnega doma, ki ga je našel pri ameriškem Slovencu v slovensko-ameriški vasi Willard v državi Wisconsin. To je bil dotlej neznan način potovanja slovenskega

izseljenca. V prejšnjih časih so si Slovenci, ki so se namenili preko oceana, s svojimi prihranki ali z izposojenim denarjem preskrbeli potrebni denar za ladjo in se odpeljali v novi svet. Zdaj pa je bilo drugače. Ko so maja 1945 odhajali od doma, niso mislili na pot v daljni svet. Računali so s kratkim postankom v tujini in potem z mirno vrnitvijo domov, ko se bodo politične razmere v domovini umirile. Dogodki so prekrižali njihove račune. Preživeti so morali leta stradanja in negotovosti. Šele nekaj let po koncu vojne so bile imigracijske države voljne sprejeti imigrante, ker prej ni bilo na razpolago dovolj prevoznih sredstev. To niso bili gospodarski emigranti, ki bi želeli zaslužiti nekaj prihrankov za lažje življenje na domači zemlji. To so bili ideološki emigranti. Zapustili so svojo rodno zemljo, premnogi s celimi družinami in z

majhnimi otroki, da bi se izognili komunističnemu nasilju.

Prevod v angleščino Če bi bil le majhen žarek upanja, ki bi pokazal mir in konec preganjanja v domovini, bi se večina beguncev vrnila na svoje domove. Žakelj je močno želel, da bi ga poročil brat v krogu svojih domačih v domačem kraju. Na Koroško se je iz Kranja, kjer je dočakal konec vojne, umaknil s svojim dekletom. Toda novice, ki so prihajale v taborišče, so bile vedno slabše, vedno bolj grozljive. V taboriščih so lahko po zvočniku poslušali jugoslovanske novice o preganjalskih procesih in smrtnih obsodbah. Novi begunci so pripovedovali o še hujši podobi življenja v domovini, ki so ji bili priče. Taboriščni znanci, ki so se vrnili domov, so pred odhodom obljubljali, da bodo na neki način sporočili, kakšen je dejanski po-

ložaj doma. Toda obljub si niso upali izpolniti. Njihov molk je govoril, da so polni strahu pred nasiljem in da se morajo z molkom izogibati še hujših težav.

Avtorjev sin Janko (John) je očetovo pisno zapuščino ohranil in večji del njegovega dnevnika prevedel v angleščino ter prevod objavil v *Ameriški domovini*, slovenskem časopisu, ki izhaja v Clevelandu. To je izreden primer sinovega spoštovanja do očetovega slovenskega izročila in vrednotenja dobe, v kateri je živel. Vse to, kar je oče doživel, vojno dobo, begunstvo ter izseljenstvo, in vse, kar je oče opisal, je bilo sinu odkritje neznanega, toda prepričljivo, ker je prišlo od očeta, kateremu je verjel in zaupal.

Po predaji domobrancev V nadaljevanju objavljamo odlomek iz knjige.

4. junija

Opoldne se je /v taborišče Vetrinj/ pripeljal z velikim spremstvom komandant 8. armade maršal Aleksander. Dr. Meršolu je obljubil, da ne bo nihče več prisiljen vrniti se v domovino.

5. junija

Že ob štirih jutraj je bilo vse živahno v taborišču zaradi novice, da bodo Angleži zasedli Slovenijo in da oborožujejo domobrance na Ljubelju. Tudi največji lahkoverneži so na novico kmalu pozabili.

6. junija

V mestu /Celovcu/ sem zastoj iskal solato in drugo zelenjavo. Naša dekleta so dobile lasne uši. V vsem taborišču je samo en potok in v njem se kopamo vsi. Jaz sem dobil kraste po vsej glavi, posebno po licih. Razen driske so začele ljudi skrbeti uši. Tudi hrane je začelo primanjkovati. Begunci so po večini pojedli svoje rezerve, dobi se pa malo: po 300 gr. kruha na dan, drugega pa skoro nič.

7. junija

Vodstvo taborišča je naročilo vsem skupinam, naj popišejo vse člane, njih izobrazbo, delovno sposobnost, pa tudi vse vozove in bicikle.

8. junija

Ves dopoldan sem popisoval bicikle in druga vozila, potem pa še obrtnike. Med našimi občani je 15 čevljarjev, 6 kmetov, 2 krojača, 2 usnarja, po en mesar, pek in navadni delavci. Sedaj prejemo samo malo kruha na dan. Toda 300 gr. kruha je premalo, če ni nič drugega. Izšel je poziv, naj vsak odda nemške marke in italijanske lire. Ne spominjam se, da bi to kdaj dobili nazaj ali zamenjano.

9. junija

Prvi mesec je minil, odkar smo odšli iz Kranja. Veliko smo pretrpeli, pa se ne kesamo.

10. junija

Govori se, da bomo morali oddati vse konje, vole, vozove in baje tudi bicikle. Zvečer je govoril dr. Erpič o svojem obisku v Kranju. Vsi smo ga poslušali in molčali.

11. junija

Dr. Puc me je poslal z avtom Rdečega križa v neko bolnišnico zaradi krast, ki se mi delajo po obrazu, da se ne morem briti. Pred bolnišnico je bil na straži partizan. Ker v bolnišnici ni bilo prostora, so mi dali samo recept za neko mažo.

12. junija

Pravijo, da je v Škofji Loki zaprtih 3.000 domobrancev. Vinko je šel dopoldne v Maria Rain in se vrnil popoldne z vedrom rdeče pese in eno kilo koruzne moke – za god.

13. junija

Vsaj ena vesela novica: kraste po obrazu se mi luščijo. Pavle, ki je imel prav take težave, je dobil nekje žveplo in se z njim zdravil – z istim uspehom. Od Cerkničanov smo kupili 20 kg kravjega mesa po 200 lir ali 33 mark kg. To bo za 45 ljudi za dva dni. O, ko bi imeli še tisti krompir izpod Ljubelja! Popoldne smo pojedli zadnji dve ribji konzervi iz Kranja – za moj god. Pijače ni bilo treba, saj je lilo ves dan, tudi skozi streho, ponoči je pa stala voda v šotoru do ležišč. To noč sem se nalezl revme, ki me je potem mučila več let.

14. junija

Iz Škofje Loke je prišel neki domobranec in povedal, da partizani mučijo in streljajo domobrince v množicah. Nekaj žrtev je navedel z imeni.

15. junija

Govore, da se bomo prihodnji teden selili v drugo taborišče, nedaleč od tu. Vsi se bojimo, da bomo tudi mi poslani nazaj v Slovenijo. Begunci iz Ljubljanske pokrajine nočejo imeti z nemškimi markami nič opraviti; pravijo, da niso nič vredne. Radi pa sprejemajo italijanske Lire in še raje ljubljanske. Prepričani so, da bodo te obdržale svojo vrednost, ker za njimi stoji Ljubljana z vso svojo davčno močjo. Celo neki znani kaplan, ki sem ga prosil, da bi daroval sv. mašo za naše starše, je rekel: »Če boš plačal z Lirami«. Ko smo drugi oddajali Lire in Marke, so oni obdržali svojo 'zlato' valuto.

16. junija

Naš mesar kolje mule, vole in krave ves dan, zato imamo spet dosti mesa. Goveje meso je po 150 lir, konjsko po 100 lir, 1 kg kruha stane 250 lir. Za deset cigaret se dobi 1 kg koruzne moke. V sosednjem šotoru se je pojavil tifus. To bo morda zavleklo našo selitev.

17. junija

Šli smo v Žihpolje k sv. Urhu, če bi mogli kje dobiti kaj hrane. Dobili smo košček kruha in liter mleka, moke pa nikjer. Povsod so naši ljudje na delu. Domačini so le redki z nami. Večina želi, da bi mi čim prej odšli. Ko smo se vrnili v taborišče, nas je čakal golaž. Popoldne so se pripeljali v taborišče trije partizani z avtom. Policija jih je ustavila, toda šofer je hotel zbežati. Množica ga je ujela in hotela linčati.

18. junija

Dosedanji komandant taborišča major Barre je odšel. Pevci so mu zapeli za slovo nekaj pesmi. Novi komandant major Bell je potrnil obljubo, da ne bo nihče proti svoji volji poslan domov. Ves dan nismo dobili nič hrane.

19. junija

Lačni smo. K sreči je Karel dobil nekje nekaj železa za okovanje

koles in ga prodal nekemu kmetu za 50 kg. krompirja. Popoldne smo dobili po 400 gr. kruha, nekaj fižola, zdraba in druge hrane. Še bomo živeli!

20. junija

Tisti, ki leže ves dan v šotoru, so hudi, če si kdo, ki hodi po hrano na deželo, kaj privoščijo zase. Pravijo, da bi morali dati vse za skupnost.

21. junija

Zvedeli smo, da se bomo prihodnji teden preselili nekam na sever Koroške.

22. junija

V torek bo preseljenih 2.000 beguncev, po večini Gorenjcev, v Lienz, v sredo pa 1.400 Dolenjcev v Spittal ob Dravi. Za Lienz so se prijavi tudi trije naši.

23. junija

Vodo za kuho je treba donašati precej daleč. Ker so se nekateri pritoževali, da morajo nositi vsak dan, drugi pa nič, smo zadevo uredili: vsak dan jo bodo nosili štirje – po ABC redu. Naš mesar pobija živino ljudem, ki nimajo ne krme in ne strehe zanjo, in dobi za delo kak kos mesa. 'Opozicija' zahteva, da mora tudi to dati za 'skupnost'. Meso se dobi po 12 mark ali 150 lit kg. Zvečer so kurili kresove.

24. junija

V času, ko še vse taborišče žaluje za sorodniki, prijatelji in ▶

FM 102.1
99.5 stereo RDS
Radio Viva
M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

► znanci, ki so bili poslani v smrt, je naše vodstvo priredilo koncert slovenskih narodnih pesmi pred cerkvijo, menda da bi pri dvajset navzočih Angležih vzbudilo usmiljenje za nas, ki smo še ostali živi.

25. junija

Popoldne smo zvedeli, da se mora do nedelje vse taborišče raziti. Preselili nas bodo v Lienz, Spittal, Št. Vid in Judenburg. Mi smo se prijavili za Št. Vid ob Glini.

26. junija

Že ob šestih zjutraj je bilo vse okrog nas živahno. Vsi naši sosede Notranjci gredo z Gorenjci v Lienz. Naša skupina se je zmanjšala na 38 oseb; trije bodo ostali v okolici Celovca, enajst jih hoče iti v Lienz, ostali želimo v Št. Vid. Popoldne ob petih nam je dr. Vračko povedal, da gremo jutri zjutraj ob šestih vsi v Špital, nekaj ur pozneje pa, da odidemo v četrtak.

27. junija

Dopoldne so odpeljali s tovornimi avtomobili 1.400 oseb v Spittal. Ker smo mi prejeli hrano pri Notranjcih, ki so včeraj odšli, je nastala zmeda in mi nismo prejeli včeraj nič hrane. Hodil sem od pisarne do skladišča in končno zvedel, da je našo hrano prejela Ježica. Iskal sem in našel nekega kmeta, ki je na svojem pokritem lojtrskem vozu sušil naše hlebe. Popoldne so povedali, da so vsi transporti z vlakom odloženi.

28. junija

Popoldne so odpeljali z avtomobili 300 ljudi v Št. Vid. Taborišče je skoraj prazno. Popoldne so šteli ljudi: več sto jih manjka. Šest naših se je odpeljalo v Spittal, čeprav niso bili na seznamu. Mi tudi za ta dan nismo dobili nič hrane. V pisarni so rekli, da jo dobimo, kakor hitro bodo naredili nov seznam, to pa so odlašali od jutra do večera in od dne do dne. Postali smo lačni in nestrpni.

Delo v begunskem taborišču

29. junija

Praznik sv. Petra. Vstal sem ob petih. Pred šesto sem bil v pisarni in videl, da smo Žirovci določeni za Judenburg. Bivši uradnik Jugoslovanske tiskarne nam je povedal, da je naša hrana že v zabojih in da jo dobimo med potjo, ko bomo kje počivali. Ob osmih se odpeljemo. Ob tričetrt na deset smo se res odpeljali v devetih tovornih avtomobilih po kakih 25 oseb. Mi smo takoj pripravili odejo, da bi jo vrgli šoferju čez šipo, če bi na križišču zavil proti Ljubelju. Kmalu smo spoznali, da nas to pot Angleži niso nalagali, vendar smo ostali še vso pot budni. Ob enajstih je naša kolona ustavila pri Althofenu. Angleži so pili kavo in jo dali tudi nam. Prava kava z mlekom po dolgem

času. Naš najvišji spremljevalec je rekel, da za delitev hrane iz zabojev ni časa. Jo bo razdelil takoj, ko pridemo v Judenburg.

Ob eni popoldne smo se pripeljali v Judenburg. Najprej smo morali oddati zaboje s hrano, potem so nas razkužili z DDT praškom, nato popisali in nam dali eno sobo za 22 oseb v kasarni bivšega 17. pešpolka, kjer je moj ata pred 45 leti služil cesarja. Soba je bila tako majhna, da sta dva največja morala moliti svoje noge ponoči skozi odprta vrata, ker znotraj ni bilo dovolj prostora. Jaz sem bil zadovoljen: v primeri s šotori na Vetrinjskem polju je bil to že lep napredek; tu smo bili vsaj pod streho. Neka ženska članica naše družbe je pa rekla: »Nič se ne pobrigaš, da bi ženskam preskrbel posebno sobo!«

Potem smo dobili večerjo, prav tako kot drugi begunci, ki so bili že prej tam. Našo 'privarčevano' hrano so razdelili na vse enako. Vendar: Hvala Bogu! Po treh dneh smo se spet za silo najedli.

30. junija

Spali smo prav slabo: kakor sardine v skatli. Če se je eden premaknil, smo se morali vsi. Teklo pa le ni na nas. Ob osmih raport v pisarni, ob devetih na dvorišču. Za zajtrk smo dobili po 7 gr. mase, 400 gr. kruha in kakih 400 gr. neke juhe. Vse je vodil neki Turek, ki se mu je pa poznalo, da zna bolje francosko kot angleško. Miro je šel gledat Ruse čez Muro. Oni bi že morali oditi, pravijo, da so si izprosili, da ostanejo do 8. Iz Göringove tovarne za orožja so izvozili baje čez tri tisoč vagonov strojev. Ko sem pozneje pospravljaj en dan v tovarni, sem videl, da res niso pustili niti enega stroja. Da so mogli odpeljati veliko tiskalnice, so pa morali podreti del stavbe, v kateri se je nahajala.

Judenburg so koncem vojske 1945 zasedli Rusi, ki so zapustili med prebivalci slab spomin. Za vsak zločin, ki je bil takrat narejen v Judenburgu in okolici, so obdolžili Ruse. Čeprav so Judenburgžani po večini socialdemokrati, so obljubili, da bodo poromali vsako soboto na Marijino božjo pot v Weisskirchen, če jih bo rešila Rusov.

Ob Muri sem videl tovarno kos znane pod znamko Steyr, pa se mi je zdela premajhna, da bi mogla izdelovati za izvoz. Kose znamke Steyr so prodajali v Ameriki še 50 let pozneje v Smrekarjevi trgovini. Nemčija je med vojno zgradila na levi strani Mure veliko orožno tovarno Göring Werke.

V gozdovih okrog mesta so rasle lepe kosmulje in brusnice, pa tudi prave gobe in jurčki.

Malo dalje ob Muri je bilo še eno taborišče 'Murdorf', kjer so naselili najprej Jude, potem pa Hrvat. Vmes med obema je pa 'Tiroler Siedlung', naselbina Južnih Tirolcev, ki so se priselili, ko je Hitler dal Južno Tirolsko Italiji.

Ko so nas pripeljali v Liechtenstein, so se naši ljudje kar razleteli po barakah in zasedali najboljše. Edino mi Žirovci in tri sestre Dobršek smo ostali pred upravno barako in čakali na dodelitev prostora. Pa je prišel vitez Podhorsky, ki je bil določen za vodjo taborišča in se znašal ravno nad nami. »Vas bom dal vse zapreti!« je grozil. Končno, ko so vsi drugi zasedli njim najboljše barake, je

Radio Krka
106.6 MHz

prišel vodja in nas vodil v barako št. 27. Te ni maral nihče, ker je ostala skrita za barako s pralnicami in kopalnicami. Takoj prvo noč se je pokazalo, da smo mi zadeli terno (prvo nagrado). Samo v naši baraki ni bilo stenik, drugod ljudje niso mogli spat. V naši jih ni bilo, ker so v njej hranili perilo, da so ga dajali ljudem, ko so se hodili kopat.

Nam so dali prav za prav samo eno polovico barake – za 22 ljudi. Obsegala je približno 6 x 6 metrov. Postelje je bilo treba šele znositi skupaj. To so bili večinoma 'bunkerji' z enim ležiščem spodaj, eno pa zgoraj. Pa tudi teh je bilo premalo. Nekaj nas je moralo dolgo ležati na tleh. Da bi ženske imele nekaj posebej, smo dali posteljo samico pri vratih naši 'materi' Mariji Lazar, ki je bila najstarejša med nami, moji nevesti Cilki in sestri Mici in meni pa na tleh. S to razdelitvijo smo bili vsi zadovoljni.

Ker je mlada družina v drugi polovici barake imela majhnega otroka (in pozneje še dva), so napeljali skozi našo sobo elektriko v svoje stanovanje, da so na električni pečki, narejeni na žgani opeki, kuhali mleko. Žici sta bili železni in nič izolirani, da sta ponoči močno žareli. Nekaj časa smo se bali, da bo prišlo do ognja, ko ni prišlo, smo se privadili. Elektrike je bilo premalo za razsvetljavo, zato so jo prepo-

vedali rabiti za kurjavo. Pa kdo se je zmenil za prepovedi! Jakob Podobnik, ki ni mogel živeti brez dela, je zvečer v temi bral, ko ni mogel delati kaj bolj koristnega. »Kaj bi bilo, če bi prišlo do ognja, pa bi ne videli gasiti?« je rekel.

V upravi taborišča so bili: vitez Podhorsky, vodja, in uradniki dr. Erman, dr. Est, Ivan Levičar, Venčeslav Šešek, Viktor Pip. Vsi drugi so bili juristi, samo Pip menda učitelj. Hrana v taborišču je bila slaba; krompir smo najbolj pogrešali. Za taboriščnika je bilo predpisano 700 kalorij na dan (za Angleže 3.000). Ljudje so začeli kmalu govoriti, da v kuhinji kradejo. Jaz tega nisem verjel. Iz izkušnje vem, da kdor dela za javnost, ne more nikoli zadovoljiti vseh, tudi če dela vse pošteno.

Ko sem šel po poti med njivami proti gozdu, sem opazil, da so kmetje na obsežnih njivah začeli kopati krompir. Pravzaprav so ga izoravali in potem z nekakimi grabljami strojno pobirali. Na koncu njiv ga je ležalo precej lepega nepobranega. Šel sem domov po vrečo in ga nabral polno vrečo, da sem jo težko prinesel domov. Potem smo ga nabirali vsak dan in se založili z njim za zimo.

Prvi teden, ko smo mi nabirali krompir po bližnjih njivah, sta ga kopala na kmetijah, oddaljenih nekaj kilometrov, Franc Cerar in Vinko Kokelj, vsak pri drugem kmetu. V soboto ga je Franc pripeljal poln gnojni koš na dveh kolesih. Kmet mu je zaupal konja in koš. Vinko je kakih 50 kil težko vrečo nosil kilometre daleč, da je prišel v taborišče kot Kristusov maternik (mučenec). To mu je dalo bolj pametno idejo – meni je naročil, naj ga mu izkopljem 50 kg in mi je dal mesno konzervo.

Potem smo jedli krompir petkrat na dan. Kuhali smo ga na edini železni okrogli peči drug za drugim, ker je bilo prostora samo za en lonec. Ko je moja sestra Mici opazila, da je naš 'ta mal' kuhhal večkrat kot drugi, ga je objela okoli pasu in odstavila od peči. »Pusti še drugim malo časa,« je rekla. 'Ta mali' je odvrnil, da so drugi že odrasli, on se pa mora še zrediti, da bo velik kot drugi.

Kot povsod, je prišlo tudi tu do zlorabljanja božje pomoči: nekateri so začeli kuhati iz krompirja

žganje, ki se je dobro prodalo. Ne-koč me je neki jurist vprašal: »Kaj pa ti? Ali ne boš ti nič kupal? Pri tem se zaslužil!« Pojezilo me je, da sem izbruhnil, »Pri moj duš, če bi moral poginiti za lakoto, ne bi uničeval hrano za alkohol!«

1. julija

Ob pol 6h k maši, ob osmih zajtrk, ob devetih s tovornimi avtomobili v taborišče Liechtenstein (ob pristavi istega imena). Kot samostan v Vetrinju je tudi tu grad last knezov Liechtensteinov, a druge veje rodbine, zato malo razlike v imenu. V strmem skalovju nad cesto so še razvaline starega gradu, ki ga je najbrž dal podreti avstrijski cesar Jožef II. (1780–1790).

2. julija

Vstal ob 7h. Na golih tleh in brez zglavja sem spal zelo slabo. Zajtrka ni bilo, za kosilo pa nekako zelje in suh krompir, malo in brez mesa. Ob enajstih je prišel major in nam govoril v gledališčni dvorani. Ker je bil ves dan dež, sem igral šah (po več kot 20 letih) in vselej z gubil (z Miretom).

3. julija

Mrzlo; na severu je hribe pobelil sneg. Ob 8h pri maši v baraki, popoldne v mesto. Nikjer ni dobiti ne knjige ne časopisa. Karel mi je prinesel od nekod železno posteljo, pa sem jo dal 50 letni 'materi' Mariji Lazar. Od 19 oseb v naši sobi, leže samo trije na postelji.

4. julija

Spal sem dobro, Cilka pa slabo. Dopoldne smo šli mimo zdrav- nika. To je pregled! Popoldne na razvaline gradu in na vrh hriba, potem pa do taborišča Murdorf in domov. Zaradi prepiha sem prehladil križ, da sem trd v hrbet kot poleno.

5. julija

Spet brez zajtrka. Ležali smo do devetih, potem pa si skuhal čaj. Kosilo je bilo zadostno; isto tudi večerja: juha z ječmenčkom in mlekom. Opoldne kruh s konzerviranim mesom, pa brez sladkorja, masla, sira in drugega (kot v vojašnici). Ljudje so zelo nezadovoljni z vodstvom taborišča in se pogosto pripravajo.

6. julija

Do devetih sem ležal (če vstane, sem bolj lačen); ob pol 10 h je bil sestanek sobnih starešin zaradi pritožb in nepravilnosti v kuhinji in v skladišču. Ljudje zahtevajo kontrolo nad vsem, štab (Podhorsky, dr. Est, Zupan kuhar) in drugi je ne dovolijo.

7. julija

Po enem tednu smo prejeli prvi zajtrk: sladko kavo, opoldne pa riževo juho z mesom in zvečer po pol litra ješprenja in četrta litra mleka.

Pravijo, da bodo Rusi v pone- deljek odšli s severnega brega Mure. Ljudje srčno žele to, ker so bili Rusov že prvi dan siti. Preko reke sem opazoval enega, ki je v desni roki vodil žensko kolo, z levo pa zvončkjal in pogledoval na zapestno uro; verjetno je obo- je, uro in bicikel, prvič imel.

8. julija

Ob devetih pri maši; zajtrka spet ni, opoldne pa riževa juha in zvečer samo kakih 5 gr masla ali sira. Ljudje so jezni.

Popoldne sem šel z Mici, Cilko in Kokljevim Francom skozi Neue Heimat, med vojno zgrajeno naselje velikih zidanih hiš, namenjenih za Volksdeut- scherje iz raznih dežel, k Muri in ob njej nazaj; hodili smo od 3 – 8 h. Na levem bregu Mure so Rusi, oblečeni kot mi pred 5 leti, igrali harmoniko, podobno kot Srbi. Zvečer čaj; mi smo ku- hali tudi polento.

9. julija

Dva meseca v izgnanstvu. Ko- kelj Pavel je šel delat k nekemu kmetu v Obdach in z njim tudi Mire, Mici in Petelin. Mici se je vrnila kmalu, ostali pa popoldne s polnimi čutarami mleka. Popol- dne so naši in Angleži igrali no- gomet na travniku ob taborišču, v Murdorf se je pa pripeljalo ka- kih 100 voz Hrvatov in Volksde- utscherjev (nekaj tudi k nam).

10. julija

Rusi zapuščajo tovarne. V Ju- goslaviji se bodo kmalu vršile 'naj- svobodnejše volitve'. Podpisali smo resolucijo proti vodstvu in kuharjem v taborišču, čeprav ne verjamem v vse obtožbe. **D**

Knjiga

Antona Žaklja

se dobi pri Janezu Arnežu
tel.: 01/512-1513.

Anton Žakelj

Beg
v
neznano